

- in casibus à iure canonico permittis, non tamen possunt ad id cogi nisi per iudicem Ecclesiasticum competentem. & n. 45.
- 46 Clerici in casu necessitatis compelluntur per suum Episcopum ad vigiliam, & custodiam civitatis, non tamen per brachium seculare.
- 47 Clerici ad hoc, ut teneantur ad refectionem viarum, & fontium, atque pontium tria requiruntur, de quibus hic.
- 48 L. 12. tit. 3. lib. 1. noua coll. Reg. non corrigi quantum ad iudicem, qui compellere debet clericos ad contribuendum legē 54. tit. 6. p. 1. & n. 53.
- 46 Leges noua sunt interpretanda, ne ius commune ledant in quantum fieri possit, etiam si verba impropiuntur.
- 50 Correptio legis antiquæ cum intenditur, solet significari verbis expressis, aut honorifica aliqua præfatione, & vbi lex Regia non exprimit, non est de eius intentione ius commune corrigere, vt in n. 51.
- 52 Iudices seculares non debent perturbare iurisdictionem Ecclesiasticam.
- 54 L. 2. tit. 3. lib. 1. nou. collect. Regia intellectus.
- 55 Consuetudo compellendi laicos, clericos ad solvendam sifam, & alias collectas, non est vniuersalis, nec seruanda, & n. 56.
- 60 Respondetur fundamentis Syluestri tenentis contra communem opinionem, consules, & rectores cum licentia domini temporalis posse imponere clericis sifam in vidualibus.
- 64 Ecclesiasticus Status non debet contribuire en el donadio de los millones, nisi Romanus Pontifex id præcepisset, exceptis, que pro se, & suis familiis consumunt, vt in numeris sequentibus.
- 67 Bona Ecclesiastica non debent contribuire in pretio exemptionis aliquius ville: patrimonialis autem clericorum sic.

QVÆSTIO. XCII.

An clerici cæteræque personæ Ecclesiasticæ teneantur solvere sifam, vel aliam contributionem à Rege, vel aliis iudicibus secularibus vidualibus impostam, como es los millones concedidos a su Magestad por el Reyno, absque licentia Summi Pontificis?

Qvæstio hæc orta fuit in congregatione omnium Ecclesiarum horum Regnorum Marti facta anno 1596. cum licentia Regis nostri Philippi II. cui inter fui cum mandato procuratorio huius alme Ecclesia Ciuitaten. vt canonicus Doctoralis ipsius tempore, quo primū fueron concedidos por el Reyno los millones a su Magestad, y toda la Congregacion me comedio lo estudiaste, y fundaste en derecho que el Estado Ecclesiastico no estava obligado a contribuir en ellos, aunque se pretendia por el Reyno lo contrario, y asiendolo visto, y estudiado con cuydado, bize la informacion de derecho siguiente, que se dio impresa, y firmada de mi nombre a su Magestad, con vn memorial, y a los señores de su Real Consejo.

Pro parte affirmatiua primo facit, quia clerici tenentur contribuire in illis tributis, & contributionibus, que indicuntur omnibus in bonum commune, & publicam vtilitatem, atque

necessitatem Reipublicæ, leg. ad instructiones, & ibi communiter Doctores, C. de sacros. Ecclesiæ. cum similib. l. 20. tit. 3. p. 3. & l. 4. tit. 6. p. 1. candlabrum aureum, 7. Sacros. 2. de explanatione Bullæ in Cæna Domin. n. 43. p. 75. vbi plures DD. citat. l. 1. tit. 1. lib. 1. nou. coll. Reg. ibi: Pero que en los pechos, que son para bien comun de todos, assi como para reparo de muro, o de calçada, o de carrera, o de puente, o fuente, o de compra de termino, o en cosa que se hega para velar, y guardar la villa, y su termino en tiempo de menester, que en estas cosas tales, a fallecimiento de propios de Concejo, deuen contribuir, y ayudar los dichos clergos: por quanto es por communal de todos, y obra de piedad, & l. 1. c. in dem tit. 3. lib. 1. ad fin. ibi: Mandamos, que en razon del pagar las penas, y lo que assi fuere ordenado, que todos, assi clergos, como legos lo paguen assimismo por rata lo que les cupiere: Ergo à fortiori idem videtur dicendum, quando hoc tributum imponitur pro necessitate Regis à quo tanquam à capite dependit vtilitas totius Regni, tanquam in membra. Secundo, quia sic fertur introductum, atque solitum esse fieri in his Regnis in similibus necessitatibus Regis, vel Reipublicæ, vt clerici in eis quoque contribuant sicut laici. Tertio, quia exemptio clericorum ab huiusmodi contributionibus est concessa eisdem per leges ciuiles, & Regias conditas ab Imperatoribus & Regibus, placet, C. de sacros. Eccl. c. generaliter 40. §. placet, l. 6. q. 1. & l. canonicus, l. 2. & ibi DD. C. de sacros. Eccl. cum similib. & in Codice Theod. relato in c. in quatuor, l. 2. q. 8. & in l. 50. cum seq. l. 6. p. 1. & in l. 1. cum seq. l. 3. lib. 1. nou. coll. Reg. & præcipue in d. l. 11. prin. eiusdem tit. 3. quæ sic habet: Ejemplos deuenjer los Sacerdotes, y ministros de la Santa Iglesia de todo tributo, y segun derecho; por esto ordenamos, y mandamos que en quanto en los pedidos de que nos entendemos seruir, y en otros pedidos de qualquier otra calidad los clergos sean libres de contribuir, y pechar con los concejos. Idem ergo legislatores, hoc est eorum successores in dignitate Reg. tollere possunt præd. immunitatem, atque exemptionem clericis prius tributam, siue concessam eisdem derogando, atque contrarium statuere, & decernere, præcipiendo, vt Status Ecclesiasticus contribuat, En los millones que los Reynos concedieron, o concedieren a su Magestad por via de sifa, o repartimiente como los legos, y dar sus prouisiones para ello en forma. Princeps namque priuilegia à se concessa, etiam absque causa legitima: reuocare potest, l. qui fundos, C. de omni agro desert. lib. 10. t. 1. & ibi Inn. in c. in nostra de iniurijs glos. in reg. decet de reg. iur. in 6. communis, secundum D. Conar. libr. 3. var. resol. c. 6. n. 1. D. Mol. lib. 4. de Hisp. primog. c. 3. n. 8. l. 6. & 17. vbi late eam declarat: & ita videtur tenere in terminis Syluestri, in summa verb. immunitas el. 1. in fin. in vers. si vero proper, & vbi dicit, quod quando Consules propter debita, aut aliud gabellam ponunt super carne, aut vino, & huiusmodi, non animo extorquendi pecunias ab Ecclesiasticis, sed quia etiam si non essent Ecclesiasticæ personæ, adhuc eam imponerent, est licitum, habita auctoritate domini temporalis, & habita moderatione, ne ponatur magis super his, quæ sæpe emuntur à clericis, aut ab extraneis, aut à pauperibus, quam ab aliis ciuibus: & quod sic clerici conueni non possunt: maxime cum alibi possint emere, licet non ita commode, vt inquit probat, ff. de noui oper. nunt. eandem sententiam certiore visam fuisse testatur

- testatur Octavian. Vulp. de lib. Eccles. 2. p. n. 51. cum Syluest. & aliis duobus.
- 7 Quartum, & vltimum fundamentum huius partis est, ex l. 5. tit. 6. p. 1. vbi disponitur, que si per ventura la Iglesia comprasse algunas heredades, o se las diesen hombres que fuesen pecheros al Rey, son obligados los clergos a hazerle aquellos pechos, y derechos, que auian de cumplir por ellas aquellos de quien las ouieren, idem probat d. l. 1. in vers. y otro, si heredad que sea tributaria, tit. 3. lib. 2. nou. collect. Reg.
- 8 Sed quia accurate diuinas literas, sacrosque Canones, epistolas, & Bullas Summorum Pontificum perlegit, inuenit, immunitatem Ecclesiarum, personarumque Ecclesiasticarum, & Religiosarum à soluendis tributis, collectis, sifis, & alias quacunque contributionibus, & impositionibus laicorum, non solum esse de iure positio, sed etiam originem trahere iuris diuini: & itaque status Ecclesiasticus minime contribuere teneatur in prædictis, nec in donatio de los millones por via de repartimiento, sifa, ni de otra manera, sin licencia, y mandado de su Santidad.
- 9 Quod primo probatur cap. 47. Genes. cum tempore famis cunctorum Aegyptiorum terram sibi emerat Pharaon, atque sub eadem fame suæ seruituti cuncta subiceret, Sacerdotesque ita necessaria subministrant, vt neque possessionibus, nec libertate donarentur: domino ex tunc pronuntiante, sacerdotibus in omni genere liberis esse oportere, vt exponitur in cap. tributaria, §. quamuis, 23. quæst. 8.
- 10 Secundo ex c. 7. li. 1. Esdras, vbi refertur quoddam decretum, & stabilimentum Regis Artaxerxis: Por el qual mando a las guardas del arca publica, y teojeros de su casa Regal, que todo lo que pidiese el Sacerdote Esdras se lo diesen sin tardanza alguna hasta en cierta cantidad de plata, y ciertas medidas de trigo, vino, y azeyte, y sal sin medida: & statim deinceps inquit: Vobis quoque notum facimus de vniuersis Sacerdotibus, & Levitis & Cantoribus, Ianitoribus, & Nathineis, & ministris domus Dei vestri, vt vestral, & tributis, & annonas non habeatis potestate imponendi super eos. Ecce status Ecclesiasticus exceptatus expresse, atque exemptus à solutione cuiuscunque tributi, sifis, & impositionum, sublataque potestate populis, Reipublicis, & communitatibus Regni imponendi tributa clericis, quamuis laicis imponenda sint ex iustis, & necessariis causis.
- 11 Tertio hoc ipsum declarauit Bonifacius 8. in c. quamquam de censibus, & exalt. lib. 6. ibi cum igitur Ecclesie, Ecclesiasticæque personæ, ac res ipsarum, non solum iure humano, quinimo, & diuino, a secularium personarum exaltationibus sint immunes, & constitutionem felcis recordationis Alexandri Papæ 4. prædecessoris nostri, qui statuit, Ecclesias, & personas Ecclesiasticas ad pedagia, & quidagiam penitus non teneri, neque ad exigendum, vel solvendum talia pro rebus suis proprijs, quas non causa negotiandi deserunt, vel deserri faciunt, seu transmittunt, volentes propter multorum infortium, & abusum, penæ adminiculo adiunare, aditimus districtius in hibendo, contra ista consuetudine quorundam, que dicenda est corruptela verius, non obstante, vt nec Collegium nec Vniuersitas, nec Vniuersitas, nec aliqua etiam singularis personæ cuiuscunque, sit dignitatis, conditionis, aut status à præfatis Ecclesiis, aut personis pro personis ipsis, aut rebus præd. talia exigat, vel extorqueat per se, vel per alium suo nomine, vel

etiam alieno, aut eas ad huiusmodi persoluenda compellat: qui vero contra fecerint, si personæ fuerint singulares, excommunicationis: si autem Collegium, vel Vniuersitas ciuitatis, castri, seu loci alterius cuiuscunque, ipsa ciuitas, castrum, vel locus interdicti sententias ipsos facturos incurrant: nec ab excommunicatione huiusmodi absolutionem, vel interdicti relaxationem obtineant, donec exacta plenarie restituerint, & de transgressione satisfecerint competenter, Ad idem textum in clem. præfatis de censibus.

Nec dicatur quod text. in d. c. quamquam, loquitur tantum in pedagijs, & quidagis, quoniam ratio illius text. generalis est, vt patet ex eo text. in principio, cum igitur Ecclesia: & c. ibi, à secularium personarum exaltationibus sint immunes: Verbum namque illud, Exaltationibus, omnia comprehendit: & ex ratione generali omnes casus similes deciduntur & comprehenduntur, & expressi loco exempli habentur, vt cum communi resoluimus libro 3. practicar. quæst. 17. & 18. n. 75. cum pluribus sequent. præcipue n. 80. & 101. Ius præterea diuinum, cuius meminit Bonifacius Papa 8. generaliter loquitur in quibuscunque exaltationibus: quo fit, vt iuxta hanc tam expressam declarationem arbitri non debeat, an clerici sint immunes, & exempti à tributis iure diuino: siquidem hoc iam declarauit nuncupatum Summus Pontifex in illo text. dicens, Ecclesias, Ecclesiasticasque personas, ac res ipsarum, non solum iure humano, sed etiam, & diuino à secularium personarum exaltationibus esse immunes.

Vnde audiendum minime esse censeo doctissimū & illustrissimum Card. Bellar. de controu. orthodox. fidei, controuersis, 5. de membr. Eccles. Militan. in 3. par. l. 10. c. 28. de cleric. folio mibi 161. in paruis, dum defendere, & probare voluit contrarium asserens, hanc exemptionem clericorum esse tantum de iure humano, non veto diuino, loquitur liquidem contra illum text. eiusque aperta verba, cui non bene respondit dicens: Bonifacium eius auctorem nomine iuris diuini intelligere exemplum, quod habetur in scriptura diuina, nimirum Genes. cap. 47. vel certe fuisse Bonifacium in sententia Canonitarum, eamque aperuisse, non autem aliquid definiisse, quia non loquitur per modum definiti rem controuersam, sed simpliciter, & obiter id asserit, & definit: sed utrumque fit, sufficit pro nobis habere interpretationem, declarationem, & auctoritatem Summi Pontificis, cui est standum contra DD. contrarie partis, prout etiam fuit declaratum in c. tributum, §. quamuis, 23. q. 2. & probatus hodie clare ex Concl. Trid. sessio. 25. cap. 20. ibi Ecclesia, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione, & canonibus, sanctionibus constitutam, & ibi namquam Dei præcipua, eiusque patrocinio lecta veneremur.

Quarto in hoc eodem iure diuino nihil est Concilium generale Later. relatum in c. non minus de imm. Eccl. dicens: In diuersis mundi partibus Consules ciuitatum, & rectores, nec non alij, qui potestatem habere videntur tot onera frequenter imponunt Ecclesijs, vt deterioris conditionis factum sub eis sacerdotum videatur, quam sub Pharaone fuerit, qui legis diuinae notitiam non habebat: ille quidem omnibus alijs seruituti subleuit, & possessiones eorum in pristina libertate dimisit, & eis alimoniam de publico ministravit: isti vero onera sua fere vniuersa imponunt Ecclesijs, & tot angustias eas assigunt, ut eis, quod Hieremias deplorat, comprehendere videatur. Princeps pronunciaris

ficta est sub tributo: siquidem fissa, sine expeditio-
nes, seu alia quilibet sibi arbitramur. Quæda de
bonis Ecclesiarum & clericorum Christi videri de-
putati volunt fere cuncta complere: iurisdictionem
etiam, & auctoritatem Prelatorum ita evadunt,
ut nihil potestatis eis in suis videatur hominibus
remanisse, concludit el. tex. dicens: Quocirca
sub anathematis districtione fieri de cætero talia
prohibemus: & in finibus text. additur, si autem
Consules, aut alij de cætero ista commiserint, &
communiter desistere noluerint, eam ipsi, quam fau-
ores eorum excommunicationis se noverint subiacere,
neque communioni reddantur, donec satisfactionem
fecerint competentem: & ibi gloss. verbo sub tribu-
to, & communiter Doctores notant ex illo text.
claro quod sacerdotibus, & clericis debent esse immu-
nes ab omni exactione seculari.

16 Quinto loco: entius III. in Concilio generali
in c. adversus de immuni Eccle. referens, quod mo-
do prædiximus ex Concilio Lateran. addidit, quod
constitutiones, & sententiæ quæ a talibus, vel de
iporum mandato fuerint promulgatæ, inanes &
irritæ habeantur, nullo vquam tempore valitu-
ræ: Inquit etiam: ceterum, quia fr. aus, & dolus ali-
cui patrocinari non debet, nullus vano decipiatur
errore, ut intra tempus regiminis sustineat anathe-
ma, quatenus post illud non sit ad satisfaciendi de-
bitum compellendus, nam, & ipsum, qui satisfacere
recusavit, & successorem ipsius, nisi satisfecerint
intra mensem, manere decernimus Ecclesiastica
censura conclusum, donec satisfecerit competenter,
cum succedat in onere, qui in honore substituitur.

Sexto idem probant sacri canones, nisi aucto-
ritatibus sacre pagine, ut constat ex tex. in c.
convenit, ibi, que divina sunt 23. q. 8. & in cap.
tributum, quamvis eadem causa, & questione, ibi,
domino ex tunc pronuntians: & in cap. si Impe-
rator ad suum ibi, omnipotens Deus, 96. dist. 11.
& in d. cap. quoniam de censibus, libro sexto, & in
dicto cap. non minus, & in c. adversus de immu-
nit. Ecclesiastica, textus optimus in cap. primo, &
in cap. clericis, in prime. & in §. 1. eodem tit.
lib. 6. & in clem. 1. eodem tit. vbi quod dantes ad
id consilium, auxilium, vel favorem, excommuni-
cantur: text. in clem. presentis de censibus, cum
alijs similibus.

18 Septimo idem prohibent in favorem immuni-
tatis Ecclesiasticæ diversæ epistolæ Summorum
Pontificum, ut patet ex epistola Damasi Papæ
scripta ad Aurelium Cæciliæ. Episcopum, & relata
in 1. tom. Concil. fol. 7. col. 2. Bulla Urbani 6. fol. 9.
& Marini 5. fol. 10. & Innoc. 8. fol. 21. & alio-
rum Romanorum Pontificum, quæ referuntur in
libro, cui titulus, Bullæ diversorum Romanorum
Pontificum, & in bullario plurimorum Pontificum,
impresso Roma ann. 1586.

19 Octavo, omnia hæc probat, confirmat, & inno-
vat sacrosanct. Concilium Tridentinum. dist. sessione,
23. cap. 20. in decreto de reformatione, vbi monet,
& exhortatur Reges Catholicos, quos Deus sancte
Fidei, Ecclesiæque protectores esse voluit,
ceterisque præcipit, ut inviolabiliter observent
immunitatem, & libertatem personarum Eccle-
siasticarum Dei ordinatione & canonicis sanc-
tionibus constitutam, decernens, atque præci-
piens, factos canones, & Concilia generalia om-
nia, necnon, & alias Apostolicas sanctiones in
favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis
Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas,
que omnia præsentis etiam decreto innovat exacte

ab omnibus observari debere: proptereaque ad-
monet Imperatorem, Reges, Respublicas, Prin-
cipes, & omnes, & singulos, cuiuscunque status, &
dignitatis extiterint, ut quo largius bonis tempo-
ralibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo
sanctius, quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam
Dei præcipua, eique patrocinio tecta vene-
rentur, neque ab vllis Baronibus, domicellis, rectoribus,
alijve dominis temporalibus, seu magi-
stratibus, maximeque ministris ipsorum Prin-
cipum lædi patiantur: sed severe in eos, qui illius
libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem
impediunt animadvertant. Hoc decretum sacro-
sancti Concilij Tridentini, ad literam decidit
causam nostræ questionis principalis in fa-
vorem status Ecclesiastici, ut ex eius contextura
apparet, & destruit opinio Sylvest. & Bellarmi-
vbi supra.

Quibus verissima, & communis redditur hæc
sententia, nempe quod exemptio, & immunitas
Ecclesiasticarum, Ecclesiasticarumque personarum ab
exactionibus, & tributis sit à iure divino, ab
eoque originem suam trahat: & ita iustissime
huius iudicij sunt quam plurimi auctores, quos
omnes causa evitasæ prolixitatis hic non citabo
contentus aliquorum relatione. Hi enim cæteros
referunt: imprimis hanc partem tenent gloss.
penultim. in dist. cap. si Imperator. & in d. cap.
quoniam, verb. divino, Abb. in d. cap. non minus
n. 17. & in c. 2. an. 4. de immunit. Eccl. & cons.
13. in 2. p. cons. Felin. in c. 2. n. 1. de maior. & obed.
Cardinal. in cap. perpendimus de sententiæ excom-
mu. oppositioe septima, Ioan. Lup. in tractat. de
libertate. Eccle. 1. p. questio. 2. & latius in 2. par.
questio. secunda, Ioann. Equius in Enchirid.
locorum communium c. 23. Bertrandus consil. 182.
n. 1. d. l. Ioan. Bapt. Ferret. consil. 71. Bertach.
de gabell. 7. p. n. 8. & 12. Petrus Duenn. reg. 100.
diximus in repetitione. l. nemo potest. n. 107. cum
seq. ff. de leg. 1. Azueus in l. 5. n. 6. per totum tit. 3.
lib. 1. non. coll. Reg. & est communis sententia, ut
plures allegans, eam sequutus, & probans affirmat
novissime Analt. Germon. de sacrorum immunit.
lib. 3. cap. 17. n. 18. idem lib. 3. c. 15. n. 18. & 19. &
alij quam plures idem pol. hæc scripta doctissime
probat Azot. in summa instit. moral. lib. 5. c. 12. col.
mibi 412. in vers. ego sane.

Non itaque recte se habuerunt Medina, Soto
& alij, volentes hanc immunitatem, & exemptionem
clericorum non esse de iure divino, sed positi-
vio Ecclesiastico, siquidem contrarium eviden-
ter, & multipliciter probavimus, & tandem
decreto sancti Concilij Tridentini: nec agimus
hic de exemptione, & immunitate clericorum
à iudicio seculari, an sit de iure divino, an huma-
no, quoniam non spectat ad præsentem materiam,
sed agit late de eo Salon. de iust. & iur. q. 66. artic.
7. col. 1364. cum seq. vbi col. 1366. in §. concl. con-
cludit, esse hanc exemptionem maxime consonam
iuri diuino. At quando secunda opinio principalis
de qua supra, vera foret, quod negamus, sufficeret
ad nostrum intentum, esse præfatam immuni-
tatem de iure positivo Ecclesiastico, ut auctores
eius sententiæ dicunt ad hoc ve præcisè deberet
observari præd. immunitas Ecclesiasticæ, Ecclesiasti-
cisque personis sub reatu peccati mortalis, &
excommunicationis maioris læte sententiæ, si-
quidem ita cavetur ex præcepto Summorum
Pontificum, & Conciliorum generalium, &
quibus summa fides adhibenda est, ut docet
Innocentius in cap. quod suscepti, & in c. hæc est
fidei,

fides, & inc. quoniam verus, 25. q. 1. pulchre Nanar.
in canon. de iudicij in 3. parabit.

22 Vltimo hæc pars confirmatur vno ex casibus
Bullæ in Cæna domini, qui est 17. alia 18 huius-
modi: qui collectas, & alia onera clericis, prælati-
s, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum Eccle-
siarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiato-
rum Ecclesiasticorum bonis, illarumque fructi-
bus, redditibus, & proventibus huiusmodi, ab que
simili Romani Pontificis speciali, & expressa
licentia imponunt, & diversis etiam exquisitis
modis exigunt, aut sic imposita etiam à iponte
dantibus, & concedentibus recipiunt per se, vel
alium, seu alios directe, vel indirecte prædicta
facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxi-
lium, consilium, vel favorem, votum, suffragium
palam, vel occulte prestare noscerentur, cuius-
cunque sint præminentia, dignitatis, ordinis,
conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Re-
gali præfulgeat dignitate, seu Principes, Duces,
Comites, Barones, Respublicæ, & alij Potentes:
quacunque etiam Regni, Prævinciæ, Civitatis
& teris quocunque modo Præsidentes, aut qua-
vis etiam Pontificali dignitate insigniti innovantes
decreta supra his per sacros Canones, tam in
Lateranensi, novissime celebrato, quam alijs Con-
ciliis generalibus ædita etiam cum censuris, &
pœnis in eis contentis: & in terminis dict. Bullæ
in Cæna Domini, & per eam ita tenent Navarr.
in Manual. c. 27. n. 128. & in c. 17. n. 201. in vers.
83. Azueus in l. 3. n. 211. 3. li. 1. non. coll. Reg. & ex
Theolog. Ludo. Carb. de restit. q. 33. in vers. 7.
dubitatio in primo dicto, & addens in tertio dicto,
quod Episcopi obligati sunt ad denunciandum eos,
qui in censuras Ecclesiasticas incidunt ob
has: causam, de quo est text. dist. clemens. præ-
fati: Eandem sententiam pro constituta habet, &
tenet Manuel. Rodrig. in explicatione Bullæ Cru-
ciat. §. 9. numero 84. in vers. lo segundo, & Ludo
Veya in suo casu consens. 26. per totum, vbi
melius cæteris hoc prosequitur, & declarat &
novissime Pater Franch. Suarez de censuris in 5.
tom. disputat. 21. de excommunicatione. Papa reservatis
in Bulla in Cæna Domini sectione, 2. in 18. censura,
numero 39. cum sequentibus fol. 384. cum sequenti,
& quod rectores populi, vel exequutores im-
ponentes fiscam carnis, vel vini clericis sint excom-
municati à iure, ex dict. cap. quoniam, tenet
cum multis candelab. aur. 7. Sacrament. in ex-
planatione Bullæ in Cæna Domini, n. 42. fol. 75. in
2. tom.

Quatenus autem atinet ad successorem, de
quo in d. c. adversus, vbi quod non solum ipse
rector, qui similia fecit suo tempore, & satisfa-
cere recusat, sed etiam ipsius successor nisi
satisfecerit intra mensem manere decernitur
Ecclesiastica censura conclusus, donec satisfecerit
competenter, cum succedat in onere, qui in
honore substituitur. ¶ Illud observandum esse
censeo, ut si successor non exequatur de nouo
impositionem ab alio factam, exactionem con-
tinuando, sed statim cesset, solumque sit in
mora restituendi, quod ab alio iniuste petitur, &
acceptum est, licet excommunicationem incur-
rit non tamen videtur ea reservata ex vi Bullæ in
Cæna Domini, quia in tota hac clausula non est
sermo de non restituendo, sed de imponente,
exigente, vel etiam accipiente, vel quovis modo ad
huiusmodi actiones cooperante: successor au-
tem, qui non satisfacit, non potest dici, illas
actiones exercere, aut ad illas cooperari. Non

ergo incurrit hanc censuram provt latam in Bulla
Cæna.

23 Vt autem incurrat eam, ut latam in d. cap. 25
adversus, oportet, ut culpabiliter sit in tali mora,
non enim cogendus est talis successor ad satisfac-
ciendum, seu restituendum ex proprijs bonis, cum
ipse non deliquerit, nec aliquid ex bonis Ecclesie
viurpaverit. Debet igitur satisfacere, quatenus
gub. rator est, hoc est, vel ex communibus
bonis, vel faciendo, ut qui bona acceperunt, ea
restituunt, quia quantum ad hoc merito succedit
in onere: quare si non possit intra mensem re ipsa
exequi satisfactionem, dummodo, quod in se est
faciat, non incurrit, quia revera non peccat, &
sicut nec etiam Consul, vel alius similis guberna-
tor, si quantum in se est contradicatur tali imposi-
tioni, licet forsam propter plura suffragia impo-
natur, ut recte meo iudicio (salva tamen censura
Sedis Apostolicæ) opinatus est Suarez vbi supra
in vers. quæri potest.

24 Ex quibus inferitur, atque bene deducitur, quod
si successor scienter exequatur de nouo impensio-
nem ab alio factam, exactionem continuando,
incurrit quidem censuram Bullæ reservatam
propter novum consensum tacite re ipsa à se præ-
stitum, & ratihibitionem impositionis, &
exactionis à prædecessore factæ.

25 Reservata igitur est excommunicatio, de qua
agimus, hoc est eius absolutio Sedi Apostolicæ,
siquidem fulminata est per Bullam in Cæna
Domini, nulliusque alius ab ea absolvi potest
nisi solus Summus Pontifex, & qui eius vices
habuerit, alias incurrit eam excommunicationem,
qui de facto abolverit, quam tollere non potuit
præter nullitatem præfatæ suæ absolutiois, ut
cavetur in casu 22. & 23. eiusdem Bullæ: per
Bullam autem Cruciatæ absolvi poterit huius-
modi excommunicatus satisfacta parte, ut de-
clarat ipsius expositor, estque hoc conforme
iuri canonico quoad eius similem censuram, ut
vidimus.

26 Quinimo etiam mortuo Romano Pontifice,
qui delictum quoddam commiserit, quæ
in Bulla in Cæna Domini continentur, in
censuras per eam latas incidit, quamvis olim
secus esset, quoniam tres Romani Pontifices
Pius V. Greg. XIII. Sixtus Quintus eius Bullæ
sententiæ eo vique valere voluerunt, quovisque
successor creatus alia tulisset, ut dixit Navarr.
Manual. c. 27. n. 40. cum seqq. & summa Corona de
excommunic. cap. 9. artic. 1. in 3. par. & Mattin. de
Alphon. de Vivaldo in candelab. aureo septem
Sacramentorum, de excommunic. n. 54. quos refert &
sequitur Vgolinus de censur. tabula 1. §. 4. n. 4.
folio 77. ¶ idemque dicendum erit de eorum
successoribus, qui similem declarati nem fecerit,
nempe eius Bullæ sententiæ eo vique valere,
quo successor creatus alias tulisset, aut antem
Clemens VIII. & Paulus V. hoc voluerint, nobis
non constat: videndum tamen erit in eorum
similibus Bullis.

27 Vera igitur, & evidens atque certa resolutio est
(ut ex suprascriptis patet) Que est Estado Eccle-
sastico, sin expressa licentia del Summo Pontifice,
no puede ser gravado con los millones con que el
Reyno suya a su Magestad, ni esta obligado a
contribuyr en ellos, ni en otra imposicion, si se
tributo, ni collecta alguna, ni se le puede, ni deve
reparir por personas legas, ni juezes seculares,
comunidades, ni Governadores, sin la dicha licen-
cia de su Santidad. Et ita tenet, & probat ex
R 4 textibus

textibus iuris canonici supra citatis Remigius de Gonnui de charitat. subid. q. 56. n. 4. cum seq. cum regula firmissima tradit late eam probans cum communi: quod minus reale quod imponitur personis pro rebus, quas possident, quod minus vulgares vocant collectas, tallias, quoartales, detramas, vel alio modo, non potest imponi per laicos, nempe Regem, dominum, vel Regnum, civitatem, vel communitatem pro necessitatibus occurrentibus Ecclesiis, seu clericis, pro rebus quas possident quocunque titulo, f. n. 10. cum seq. ampliari etiam si clericus vellet sponte solvere collectam, nam non potest, nec communitas debet recipere, nisi cum iusta causa, & licentia Papæ: quod verum intelligit Candelabrum aureum vbi supra, in explanatione Bullæ Cane Domini n. 38. pag. 74. de eo, qui autoritate seculari exigit decimas, & alias ab sponte dante: secus in recipiente sifam, vel guidagium, alias a clerico sponte dante, quia non incurrit in præd. censuram secundum Navarr. & Petrum Duennas, quos citat, & voluit etiam Suarez vbi supra in versis. nec enim: vbi, quod non est prohibitum dari ex absoluta, & omnino libera voluntate, & loquens, en los millones, quod non teneatur ad eorum solutionem clerici, nisi consulto Romano Pontifice, ita tenet Blas. lib. 2. var. q. 21. l. p. n. 219. fol. 83.

33 De hoc nos da tambien claro testimonio, y experiencia las gracias, y concessiones Apostolicas del subsidio y exento, que con ser para causas, y efectos tan necesarios e importantes, como es para defensa de los Reynos del Turco, y de nuestra Santa Fe Católica para subsidio de las galeras, y guerra contra infidels, por estar el patrimonio Real tan exausto: su Magestad del Rey nuestro señor ha sacado para ello licencia de su Santidad, y sin ella iamas se ha pedido, ni reparado: y el año de 1583, por no aver la dicha concessión para el subsidio, no se repararon cobra, ni pago. Y si en algun Obispado se repario, y cobra, fue por error, entendiendo que la auia, y se boluio a sus dueños.

34 Ex supradictis duæ conclusiones certissime deducuntur prima est, que los legos que hayen las imposiciones, reparaciones, y cobranças arriba dichas de sifas, y otras contribuciones en el estado Ecclesiastico, sin la dicha licencia de su Santidad, y los que dan consejo, favor, y ayuda para ello en qualquier manera, peccan mortalmente, demas de la excommunication mayor, en que ipso facto incurrien.

35 Excommunicatio enim præd. præsupponit culpam mortalem propter inobedientiam, & absque culpa, & contumacia mortali nullus potest excommunicari, vt in c. nemo. & in c. nullus. 11. q. 3. & in c. Romana. §. caueant de sentent. excommunic. lib. 6. D. Thom. Paludan. & alij in 4. dist. 18. q. 2. D. Couar. in c. alma. mater. 1. p. §. 9. n. 1. de sent. excomm. lib. 6. Nauar. in manual. c. 27. n. 9. Martin. de Ledesma in 2.4. q. 2. art. 3. De Soto in 4. dist. 22. communis. vt per nos lib. 1. canonic. q. 7. & 24. & per Candelab. aureum septem Sacrament. 2. tom. de excomm. n. 105. & 106. pag. 35.

36 Deinde quia facientes contra legem instam in re grani peccant mortaliter. c. 2. de maior. & obed. cum similibus. Dilectus Bernard. in tit. de dispensand. & præcept. col. 5. Caiet. in parisi. opusc. 1. tom. 11. de oblig. præcept. q. 21. Alphons. à Castr. aduersus hæreses. verb. Ecclesia ad fin. facit Nauarr. in manual. c. 23. n. 36.

At in dubium est in hac specie, laicos agere contra probationem sacrorum Canonum Conciliorum, & Bullas Summorum Pontificum, nec non & contra omnes, & rationem: ergo iuste possunt, & debent compelli per censuras, vt à peccato exeant, & se abstineant à similibus impositionibus, & collectis in carne, & vino & similibus victualibus imponendis contra statum Ecclesiasticum, ipsiusque immunitatem, & ablata remittant.

Et quod peccent laici mortaliter in hoc vt probatum existit, tenet Nauar. in manual. 27. n. 115. & in c. 17. n. 202. vbi inquit que los Governadores legos y seglares, que imponen contra los clerigos sifas, & c. sobre pan, vino, carne, panno, y otras qualesquier cosas necessarias, y gentenencias ad victum, & vestium peccan grauisimamente y ofenden a Dios e incurren en las censuras horrendas de Bulla in Cena Domini y alega la glos. de la clement. præfenti verb. interditi de censu. que afirma que toda Italia esta enrricha por lo dicho mismo sientie el de las otras provincias, y confessa que teme mucho que Dios castigue a los consultores de los Principes, y Republicas por la poca cuenta que hazen, y el demasado credito que dan a sus consultores y otras personas que sienen cuenta con su codicia, y auaricia, y no duenen contra los sacros Canones y esparta se de los Obispos, y confesores, que parece tienen poca cuenta en caso, mandandolas so pen ad peccado mortale Concilio Vniuers. in d. clem. præfent. que denuncien, y publique por del comulgados a los sobredichos, y no los absueluan hasta que restituyan lo mal lleuado, y satis fagan competentemente a los clerigos eandem opinionem, quod peccent lethaliter imponentes rebus clericorum tallias, & qualcunque exactiones, tanquam contemptores iuris canonici, & inobedientes, tenet Petrus Iacob. in sua præd. tit. de acquis. ab Eccel. vers. item qui quem refert & sequitur Remigius de Goni vbi supra q. 62. n. 99. qui q. 60. n. L. probat etiam in terminis, quod clerici non tenentur ad solvendam sifam impostam per laicos administratores vniuersitatis pro suis necessitatibus, vel alias super vcnalibus, & victualibus.

37 Secunda conclusio certissima ex supra dictis deducta habet: que el estado Ecclesiastico con seguridad de conciencia no puede dissimular, ni consentir en las dichas imposiciones. Lo vno por sea contra su immnidad. Lo otro, por concurrir en el peccado graus, que en esto cometen los legos: y assi esta obligado a defender su libertad, y esempcion por via de iusticia, como se fuplico a su Magestad, y a los señores del su Consejo por parte del Estado Ecclesiastico de los Reynos.

38 Mouere etiam debet ad hoc, animaduertere, quantis oneribus granatus sit natus Ecclesiasticus, dimittitque ipsius redditus tum ob deductionem factam olim ab eis Tertie Regie concessione Apostolica, tum etiam ob cessiones similes Apostolicas quin quennales subsidij, & tunc domus demicare debent in vnaqueque Parrochia, tandem ob priuilegia non solendi decimas quatuor ordinum militarium de S. Ioann. Alcantara, Santiago, y Calatrana, y las ordenes Monachales, y mendicantes, y los de la Compañia de Iesus, con los priuilegios tan amplios, y la orden de Santa Clara en cierta forma: Et similiter quod status Ecclesiasticus sentit, & virtualiter patitur, & soluit tributum alcaualæ in omnibus que emit, siquidem citius emunt eo quod venditores laici eam soluere

soluere tenentur. Non igitur grauari debent Ecclesiasticæ que personæ aliis oneribus, impositionibus, atque tributis, abique licentia Summi Pontificis, qui est caput omnium Ecclesiarum, ne alias cogantur mendicare, & ceteris diuini minatur. 39 Accedat præterea, que pnes los Caualleros legos, y Hidalgos, y otros esemptos en muchos lugares no contribuyen por su hazienda seglares en este donadio de los millones, sino que se reparte al demas resto del Reyno, o se hazen otros arbitros, como se ha declarado en el Consejo y librado provisiones Reales para ello segun esta informado el Estado Ecclesiastico con mucha mayor razón deuen ser esemptos los clerigos y sus bienes de la paga dello donadio, pues tiene tan fundada su libertad, y esempcion de todo genero de pechos, tributos, y exactiones por todo derecho, y Concilios, como esta prouado, y son, y deuen ser de mejor condicion en esto que los legos.

Reliquum est, vt satisficiamus fundamentis supra in contrarium adductis, ex quo etiam nostra pars lucidior apparet.

Ad primum fundamentum contrarium, in quo dicitur, clericis iuxta ius commune, & Regium teneri contribuere in illis impositionibus, & tributis, quæ indicuntur ad bonum commune omnium in casibus ingentis necessitatis, & vtilitatis Reipublicæ, & Regni ex dict. l. ad instructiones, cum similibus C. de Episcopi & cleric. & l. Regis videri citatis.

40 Respondeo que habent in cosa especiale de reparo de muro, o calçada, o carretera, o de puente, o fuente, y en la costa que se haze para guardar, y velar la villa, y su termino en tiempo de necesidad, y esto a fallcimiento de los propios del Consejo, porque es pro communal de todos, y obra de piedad, como lo dizen, y de claran las mismas leyes: y el donadio de los millones, no se concedio para esto, ni los Procuradores de Cortes fueran parte para conceder los contra el Estado Ecclesiastico, ni en su perituzio, sino solamente en la Republica seglar, la qual ellos representan, mas no la Ecclesiastica, ni la necesidad es tan grande que los legos, y Republicas seglares no la puedan suplir con sus propios, y haziendas, y con los arbitrios de que su Magestad les ha dado licencia puedan usar sin tocar en el Estado Ecclesiastico, ni en sus bienes, y rentas que siempre han sido y son libres, exceptuados, y esemptos, de semejantes contribuciones, y otros qualesquier tributos, y finalmente no estamos en el caso de las dichas leyes, y aunque estuieramos en el, era menester licencia del Papa para ello, y en caso de dispendio, y peligro de la tardancia, por lo menos del Prelado Ecclesiastico de cada Obispado: y sin ella no se podia hazer, como le dira luego.

41 Lo segundo se responde quod secundum communem multorum granum authorum, leges ciuiles supra citate pro præd. i. fundamentum sunt correcte sacris canonibus præcatis, quibus canet quod laici non possint collectas imponere clericis etiam imminente necessitate clericorum, & laicorum sub pena excommunicationis, nec clerici tenentur in hoc casu aliquid contribuere, nisi sponte velint, approbante Episcopo cum clerico, & vbi laicorum non suppetunt facultates: item Romano Pontifice prius consulto, quod si fecerint, laici humiliter, & deuote recipiant cum gratiarum actione, ut in d. c. non minus, & in c. aduersus immn. Eccl. cum similibus. vt late pluribus iuribus, & rationibus comprobatur Abb. in d. c. non

minus, n. 18. dicens eam esse communem vniuersæque iuris interpretum opinionem quem ad hoc refert, & sequitur Anast. Germon. lib. 3. de sacrorum immnuit. c. 17. n. 16. & alij statim citandi.

Et quamuis alij plures auctores velint vitare præd. correctionem legum ciuiliū, dicentes potius ius canonicum videri, idem disponere in præd. casibus necessitatis, quod leges ciuiles, & Regiæ supra citatæ.

42 Vera tamen resolutio in proposito est, quod status Ecclesiasticus nullo modo tenetur, nec cogi, aut compelli potest ad contribuendum in similibus, autoritate & dispositione præd. legum, quibus non ligatur Ecclesia: & quando talis necessitas, seu vtilitas occurrit, seruanda sunt præd. iura canonica, vt Romano Pontifice super his consulari, & vbi tanta necessitas immineret, quod non posset sine aliorum scandalo vel periculo haberi recursus ad Papam sufficeret tunc deliberatio Episcopi, & clericorum, ita probant, & decidunt expresse textus iuris canonici supra citati & tenent, atque resoluunt permulti graves auctores huius Regni, & exteri, quos gratia prolixitatis vitandæ hic sigillatim non referam, & quia eos citari omnes, idem sequentes provt sunt Greg. Lop. in d. l. 54. in gl. en las calçadas ris. 6. p. 1. & nos lib. 1. pract. q. 5. n. 2. cum seq. præcipue n. 6. Azeued. in l. 1. n. 6. cum seq. tit. 3. lib. 1. nou. coll. Reg. Syluest. in summa, verb. immnuitas 1. n. 20. & 22. & latè Alphons. Guetter. in thesaur. Christ. Relig. c. 35. n. 29. cum pluribus seq. Anastase Germon. d. c. 17. n. 46. cum seq. & prius n. 33. cum seq. & alij infra citandi, in vers. Esta minima sententia, & alij loquuntur plures ex supracitatis authoribus, nuncupatim etiam, en esta asserentes, quod eam non possint imponere laici in victualibus in præiudicium Status ecclesiastici sine licentia sui inperioris etiam in casibus, in quibus clericis iure canonico tenentur contribuere.

43 Et quamuis Octau. Chacher de iur. Pedemonta. 68. aliquid deferre videatur in hoc laicis, quando instat necessitas inimicorum, reculantibus Episcopo, & clerico prius requisitis, nihilominus tamen ipse ait occurrerendum prius esse ad Episcopum & clericum & ab eis petendum, vt hoc præcipiant, quia, & si tam grauis necessitas vigeret, vt locus non esset, vt Papa consulari ob periculum in mora futurum, sufficeret tunc deliberatio Episcopi & clerici, vt habet communis sententia super relata: Ita etiam in hoc casu interpellatio, & exactio à iudice ecclesiastico, non autem à laico fieri debet secundum Acharan. in c. non minus, & Bald. in d. l. ad instructiones quorum opinio placet Germonio d. lib. 3. c. 17. n. 53. Petrus Duennas in reg. 100. n. 16. in fin. Conarr. cum aliis lib. 1. var. resol. c. 8. n. 9. & cum eis Candelab. aur. 7. Sacram. 2. tom. in explanatione Bullæ Cane Dom. casu 2. n. 45. pag. 76.

44 Et quamuis Ecclesia, & clerici possint exhortati, & requisiti per indices, & potestates seculares, vt contribuant in casibus à iure canonico permittis, non tamen possunt ad id cogi, nisi per iudicem eorum Ecclesiasticum competentem, vt aduertimus fuisse obseruatum vbi supra n. 9. adducentes ad idem Guidon Papæ, f. & ita merito 45 Theofautus Christianæ Relig. vbi supra n. 32. n. vers. fateor tamen tenet quod si clericus nollet sine legitima causa consentire, populus poterit officium Ecclesiasticum implorare, vt compellat clericum ad consentiendum, & contribuendum: Et hoc idem est, quod habet communis sententia supra relata quam

quam ut veram & communem expresse approbavit Dominus Rex D. Alphonsus el Sabio, que fue el IX. en la l. 34. tit. 6. de la primera partida: vbi *Esso mismo deus fazer* (loquens in clericis) en las calçadas de los grandes caminos o de las otras que son comunales, e para esto fazer non les deven premarlos legos, mas dexarles que lo fagan essi ellos non lo quisieren fazer: han de mostrar lo a los Prelados que lo fagan fazer e ellos son tenidas maneras de go. lo mander cum plir. porque son obras buenas, e de piedad: & ibi Greg. Lop. in gl. pen. & ult. & in l. 51. eiusdem tit. gl. 3. & ultra supra citatos, hæc fuit etiam opinio Innocentij in d. a. no. minus, & aliorum quos refert, & sequitur Remig. de Gonn. in d. r. de chari sub. q. 62. n. 39. 44. 50. 53. 54. 88. & 92. cum seq. vbi iuxta hoc constituit regulam & n. 113. & pr. d. l. 54. ad hoc in terminis allegat Remig. d. q. 62. n. 77. & Greg. Lop. in l. 52. verb. et. Obispo, tit. 6. par. 1.

46 Dicentem quod licet in casu necessitatis clerici compellantur ad vigiliam, & custodiam civitatis, non tamen possunt ad hoc compelli per brachium seculare, sed per suum Episcopum secundum Henricum, & alios in c. pervenit, de immuni. Eccl. quod etiam loquens in casu vigentis, & imminetis necessitatis, tenet Specul. in tit. de cler. conuictis, quem refert, & sequitur Remig. vbi supra, q. 57. n. 6. vbi n. 3. cum seq. Idem resoluit cum aliis pluribus Doctoribus, quando clerici ad collectam tenentur in aduentum Principis propter necessitatem tunc sibi occurrentem, quia non sunt ad eam solvendam compellendi per principem sed per iudicem Ecclesiasticum, quando laici aliter non possunt supplere.

47 Præterea quod hoc, ut clerici teneantur ad refectionem variarum fontium, & pontium, tria requirantur: licentia, scilicet Pontificis, vel Episcopi ex causa valde urgenti & necessaria, & quod solutiones laicorum non sufficerent, & sic in subsidium late consuluit consil. Taurinens. inter consil. feudali consil. 3. lat. etiam Tiber. Decian. consil. 5. 1. n. 62. vol. 3. Canalcan. dec. 44. sub n. 110. & hos refert Carrotius de locat. & condult. 4. par. de collectis n. 37. fol. 210.

48 Ex quibus infertur, quod l. 12. tit. 3. lib. 1. nou. collect. Reg. dispones que assi legos, como clérigos, todos paguen por las heredades que tuuieren, en adobos de arroyos, y de presas, o calçadas, o defuenteo de puente, intelligi debeat, ut singuli compellendi sint in casu contradictionis per suum iudicem competentem, iuxta d. l. paritæ, la qual no corrige ni quita la dicha. l. 12. non enim inquit, quod iudex secularis possit cogere clericos ad contribuendum in prædictis casibus, nec talis intentio colligi potest, nec debet, ex d. l. 12. nec verbis, nec signo incoherentione dicta. l. paritæ, & Leges namque nouæ sunt interpretandæ, ne ius commune lædant, in quantum fieri possit, etiam si verba impropietur, secundum Ludovic. Gozaninum consil. 43. n. 2. ideoque lex generalis non inducit correctionem iuris per tacitos intellectus, etiam si nihil operetur, idem Gozadin. consil. 89. col. 2. Cranen. consil. 259. n. 2. & nos libr. 3. pract. q. 15. n. 24. & 35. & cum enim de antiquarum legum correctione, seu abrogatione intenditur, illud solet significari verbis expressis, aut honorifica aliqua præstatione, ut docet Alciat. lib. 2. Parerg. in vrb. cap. 17. Ludovic. Catond. lib. 2. verissim. c. 16. quod enim non mutatur, quare stare est prohibendum?

49 Quia primo respondetur, quod imo d. l. 2. in regula generali ab ea assignata est in fauorem Status Ecclesiastici, & comprehendit nostrum casum, de seruicio, y donadio de las millones. Secundo, quod non sumus in casu exceptionis eiusdem l. Tertio quod etiam si esset ius eo in casu deducti non deberet ab ea lege argumentum à contrario sensu coneri ius ex. ressum, præmaxime cum in d. l. 1. ad quem se refert, hoc non conetur, ut in terminis obseruauimus vbi supra n. 14. & hoc remanet sufficienter diluam primum fundamentum contrarium.

ius commune corrigere, ita Greg. Lop. in l. 10. in gl. no quiere ser heredero, tit. 5. & in l. 9. tit. 13. p. 6. & nos d. q. 15. n. 37. & 38. Sed d. l. 2. hoc non exprimit, ergo non corrigi, d. l. paritæ, & Quod etiam comprobatur, quia ad inducendam correctionem vnus l. per aliam, vnus ex duobus est necessarium, vel quod lex noua expresse antiquam corrigat cum expressa ad hoc mentione huius vel quod sit adeo directe contra ipsam in sua principali decisione, ut concordiam vna cum altera recipere non possint: neutrum autem hic concurrat, igitur correctio induci non debet, nec potest, & multo minus ea inducenda venit per d. l. 12. sacrorum Canonum, & conciliorum vniuersalium Ecclesie, quibus derogari non potest per legem civilem, nec Regiam, etiam si expresse hoc diceretur in ea arg. solia. de mai. & ex hoc defectu potestatis, ut omnes notant in c. Ecclesia S. Made consist. præmaxime, quia nulla lex hoc dicit: sed potius contrarium nempe l. 5. eiusdem tit. 3. lib. 1. nou. coll. Reg. que habet: & Que como el Rey quiere que ninguno extrema en su iurisdicción temporal, assi es su voluntad, que la iusticia Ecclesiastica, y espiritual no sea perturbada, y sea puertubada, y sea guardada en aquellos casos, que el derecho permite: y assi manda, que los señores temporales, ni los concejos, ni los iuezes Reales, y Alcaldes seglares no embarquens ni perturben de hecho la iurisdicción Ecclesiastica en aquellas cosas de que pueden conocer segun derecho: sed casu de quo agimus compellendi clericos, ut contribuant ad reparationem fontium, & pontium ut tenentur, ius canonicum expresse disponit, ut pertineat ad Episcopum cum consensu Pape: non vero ad iudices seculares: Ergo recte disponit d. l. 5. quod iudices seculares non perturbent iurisdictionem Ecclesiasticam de facto nec se in ea intromittant, idem præcipit Summus Pontifex in c. nouis de iudic. vbi explicat Nauar. norab. 3.

52 Nec conuenit, quod d. l. 12. quatinus posterior explicetur, & intelligatur per l. priorem partitæ quoniam ita habetur in iure, ut in l. sed & posteriores cum simi. ff. de legib. Similiter non obstat l. 2. tit. 3. lib. 1. noua coll. Reg. que allerit: Ordenamos y mandamos, que ningunos concejos, ni señores de lugares no constringan, ni apremien a los clérigos, y Togados, y monasterios a que pechen, ni paguen, ni contribuyan pechos, ni pedidas, ni otros seruicios salvo en aquellos casos, que se contienen en la ley deste titulo, que comienca: Esmplos deuen ser, que es la ley 11. arriba alepada que habla de los reparos de los caminos, fuente a puente &c. que en quanto a aquella excepcion, salvo &c. parece, que da entender es de la regla precedente, iuxta glossam. l. acción C. de transact. cum simi. T. essi, que los legos pueden conuenter a los clérigos a que contribuyan en los casos especiales de la dicha ley 11. arriba referida.

54 Quia primo respondetur, quod imo d. l. 2. in regula generali ab ea assignata est in fauorem Status Ecclesiastici, & comprehendit nostrum casum, de seruicio, y donadio de las millones. Secundo, quod non sumus in casu exceptionis eiusdem l. Tertio quod etiam si esset ius eo in casu deducti non deberet ab ea lege argumentum à contrario sensu coneri ius ex. ressum, præmaxime cum in d. l. 1. ad quem se refert, hoc non conetur, ut in terminis obseruauimus vbi supra n. 14. & hoc remanet sufficienter diluam primum fundamentum contrarium.

Secun

55 Secundum etiam fundamentum de conuetudine contraria facilliter dissoluitur, primo quia negamus adesse talem consuetudinem generalem: imo inquam plurimis partibus horum Regnorum Republica, & Gubernatores scientes, & recognoscentes immunitatem hanc Ecclesiasticam, prædictam contributionem minime tentari sunt iniicere sibi imponere in Statum Ecclesiasticum ad solvendum prædict. tributum, sed potius prædict. suam immunitatem obseruauerunt in aliis vero ciuitatibus vbi contrarium nisi sunt facere Rectores, ipsimet saluti animarum suarum consulentes ad obedientiam Ecclesie sunt reducti, tollentes ad clericis præd. sibi & contributionem & ablata ab eis restituendo & promittendo in posterum se talia non facturos, & cum hoc sunt absoluti à præd. censuris quod si in aliis sunt obseruati & contumaces, sibi caueant, quia tanto prauiora sunt peccata, quanto infelicem animam detinent aligant, neque hæc consuetudo appellari potest, sed potius corruptela, c. fin. de consuet. lib. 6. & in dist. cap. quanquam de censib. lib. 6.

56 Et coadiunatur hæc responsio ex decisione tex. in c. conuictis, de heret. excommuni. vbi excommunicat eos, qui obierant facium statuta facta, & consuetudines inductas aduersus immunitatem Ecclesiasticam, nisi ex libris tradant, & eos, qui ea faciunt, & scribunt, & Potestates, & Consules, & Gubernatores, & consularios quorilibet locorum, vbi huiusmodi statuta seruauerunt & qui iudicant secum dum illa, & qui ea publice in forma scribunt, quem textus optime declarat in proposito Nauar. c. 27. n. 19.

Tertium quoque fundamentum partis contrarie omnino est sublatum ex supradictis quia exemptio, & immunitas Status Ecclesiastici ab omni genere tributorum, & exactionum est iuris diuini, & quando absolute fore de iure positio canonico, in dubium est eam auferri non posse, auferunt leges civiles, aut Regiæ quin tantum abest, ut potius confirmet, & maioribus poenis coadiunget, ut possint facere, & similiter idem faciunt in materia probationis matrimoniorum clandestinorum, vlturarum & aliarum rerum spiritualium, iuxta tradita per nos lib. 2. pract. q. 1. n. 13. & 14. non tamen ideo sequitur quod possint leges civiles, nec Potestates seculares tollere immunitatem Ecclesiasticam per sacros Canones, & Concilia vniuersalia Ecclesie Catholice Ecclesie sacrosanctis, & clericis concessam.

57 Præmissa vero, & exemptiones à Regibus & Imperatoribus ex se concessa clericis, que originem non trahunt à iure diuino nec à sacris Canonibus & Conciliis, sed à Regali, vel imperij consuetudine elementia, hæc ut procedentia nouiter, & ab origine sua à Regia, vel Imperiali largitione recte poterunt, idem, Principes seculares, eorumque successores indignitate tollere, moderari, & declarare pro libro, & ntu suo, quamuis credendum non sit hoc facturos, & nec deceret Maiestatem Regiam proprium suum priuilegium derogare, aut renouare, ut cum aliis probat Dominus Molinus libr. 4. de Hispan. primog. c. 3. n. 17. ad fin. & numeris seq. liquidem ut Christianissimi Reges semper solent prospicere bonum Ecclesiarum & clericorum, & augere priuilegia à se eisdem concessa, tanquam eorum viri protectores: secus est dicendum de aliis priuilegiis alias clericis competentibus.

58 De his duobus modis priuilegiorum, & immunitatum Ecclesiarum, & clericorum loquuntur leges civiles, & Regiæ supra in contrarium allegate, sed necessario intelligendæ sunt, ut prædiximus, si quidem ita clarum est de iure, & principis eius conforme.

Cum enim tota Respublica Christiana, & 60 ipsimet Principes temporales in hanc exceptionem consenserint, obedientiæ, non potestatis consensu, ea reuocare nequaquam poterit, ut constat ex his, que colligunt nostræ Inno. vt tradit Anast. German. de libro 3. de sacrorum immuni. cap. 17. n. 41. vbi, hanc sententiam eo magis confirmat, quo derogatio, siue reuocatio maxime redundaret in Ecclesiasticæ libertatis diminutionem, ac detrimentum, ut nemo non videt, quare dissolui non potest à temporalibus Principibus ex traditis per Doctores in c. nouerint de sentent. excommuni. & in cap. Ecclesia S. Maria de cons. & in c. vlt. de rebus Ecclesiast. non alien. Soto in 4. dist. 25. art. 2. Conar. in pract. q. c. 3. n. 3.

Minus obstat opinio Suenetri contraria, quia primum dicimus, eam falsam esse vt pote contra textus expressos vtriusque iuris, & concilia Ecclesie, vt vidimus & idem Syluester in eodem verbo immunitatis, la primera n. 20. & 22. tenebat contrarium nec non communis sententia Doctorum, quos supra citauimus.

Secundo, quia ratio in qua se fundat Syluester in loco, quo cum ad iuximus pro contraria parte contra Statum Ecclesiasticum, est nulla, quatenus dicit, quod clerici conuicti non possunt ex eo quod Consules imponant eis sibi, vel tributum in vidualibus autoritate domini temporalis quia possunt ea emere alibi, licet non ita commode: Quis enim est, qui non videat, hoc falsum esse? Si quidem maximum grauamen esset atque manifesta extorsio, obligare clericos mittere cum maioribus sumptibus quotidie alibi emere vidualias pro suis personis, & familiis, & alia sibi sibi necessaria, vbi super his non esset imposta sibi præter incommoditatem supradictam, quod minime facere possent clerici, præmaxime pauperes: Præterea si permissum esset sibi clericis imponere in vno oppido, idem fieret in omnibus, & ita esset vt vniuersalia sibi, & præcille teneretur eam soluere Status Ecclesiasticus contra omne ius, Nec titulus de noui oper. ff. in quo etiam se fundat Syluester. ad rem facit, ideoque eius sententia, non est tenenda: Animaduertete, namque ipse debuerat esse contra sacros Canones, & aduersus sacrosancta Concilia, quod domini temporales absque licentia Summi Pontificis possint imponere gabellam sibi alimde tributum personis Ecclesiasticis, & quod aliter in ponentes, incidunt in sententiam excommunicationis ipso facto à iure canonico, & bulla in Cæna Domini fulminatam, ut vidimus pro vt ipsemet Syluester. nuper præmidit, & tenuit n. 20. & 22. Sanctum denique Concilium Trident. in loco supra citato destruit omnino opinionem Syluest. contrarium nullo igitur modo eam teneri, aut subintrinere potest.

Quartum, & vltimum fundamentum prioris 61 partis de fundis tributis emptis, vel alio modo acquisitis per clericos, quod ipsi præfatam soluere teneantur, nihil premit contra verissimam resolutionem, quam fundauimus, defendemus: Illa namque iura loquantur, & procedunt, atque intelliguntur, quando prædium ab antiquo est tributarium, prinata, vel publica dispositione, puta

puta Principis, nam si perueniat ad clericum, vel Ecclesiam, siue ad alium que conuenit titulo legitimo, tranfit in ipse natura cum eodem onere, l. i. d. & l. c. sine censu vel relig. Et hac specie sunt proprie intelligendæ leges Regiæ prædictæ iua Greg. Lopez. in d. l. 1. glo. 4. & in l. 53. glo. 7. Petrus Duennas in reg. 100. limitacione 3. & Az. u. in d. l. 1. m. 8. quod probat d. l. 1. i. ibi. *Otro si de heredad que se ea tributaria, en que sea el tributo apropiado a la heredad que los clérigos que compran las tales heredades tributarias, pechen aquel tributo que es apropiado y anexo a las tales heredades, nempe quando fundus esset tributarius, ante quam deueniret ad clericum: postea namque non possit lege, vel statuto seculari præiudicari immunitati Ecclesiarum, & clericorum, vt in cap. que in Ecclesiarum de constitutione & in athen. cass. & irrita. C. de sacrosancta Ecclesi.*

62 Præterea sunt intelligendæ præfata II. Regiæ, quando prædicia sunt affecta onere tributorum expresse, & specialiter ex conuentione partium: secus autem si sunt affecta, vel obnoxia tributo ex generali lege, vel hypotheca, qua sunt tacite hypothecata pro tributo omnia prædicia tributorum, vt in l. 1. & 2. c. in quibus caus. pign. vel hypothecate contrahitur, tunc namque si talia bona perueniant ad Ecclesiam, vel clericum non transeunt cum onere, vt probat Dicit. Perez in l. 1. tit. 3. libro 1. Ordinand. col. 90. & 91. vbi alios allegat, & ante cum Ojalor. de nobilita. 2. parte c. 1. numer. 10. Matinec. in l. 3. titulo. 1. glo. 2. m. 5. & in l. 9. tit. 1. glo. 2. n. 5. libro 5. Nona Collectionis Regiæ, quos retuli & sequutus fui d. g. 3. n. 17. & Blas Flores lib. 2. Variar. Quæstion. q. 21. par. n. 233 in princip. fol. 187.

63 Vnde, quando bona habebant onus perpetuum, annexum, & inuariabile transeunt ad clericos cum oneribus suis: si vero onus sit perpetuum, sed variabile, vt quando imponitur perionæ pro rebus, vel sunt descriptiones, æstimaciones, que fiunt hodie, quia æstimantur bona cuiuscunque, vt foluant plus, vel minus secundum oppositionem col. 6. (& hic est noster casus) ad huiusmodi onera non tenentur Ecclesia, vel clerici, Ita tenent, & probat Thefanr. Christian. Reliq. vbi sup. a, numero 9. addens numerum 33. in vers. dicunt enim, quod bona Ecclesiæ non tenentur ad alia iura onera mundana, nisi prius fuissent censualia, aut tributaria, quam peruenissent ad Ecclesiam, ita quod soluissent certum tributum, vel censum: aliter autem non tenentur, quamuis prius soluissent tempore necessitatis, vel utilitatis aliquas collectas, seu functiones, vt tenet Abb. in d. cap. non minus n. 18. & sequitur etiam German. d. c. 17. num. 27. & probat latinus numero 64. cum pluribus seqq. vbi numero 8. cum sequentibus, late probat, vt pro his, que Ecclesia possidet spirituali iure, vel iure diuino, vt sunt decime, primitiæ, & obligationes tributum, vel censum minime soluere debet, & quod prædiximus in principio huius vers. vnde quando. tenet etiam Flores vbi supra d. num. 233.

64 Ex quibus omnibus relinquuntur clara iustitia, & evidens status Ecclesiasticus, vt non debeat contribuere ex el donatio de las millones, nec possit ei imponi sicut aliqua in victualibus ad id, nec alias vilo modo absque expressa licentia, & auctoritate Papæ: Et quod similiter in conscientia fieri hoc non possit absque prædicta licentia sub reatu peccati mortalis, & incurfione sententiæ excom-

municacionis maioris late sententiæ Papæ reseruate cum obligatione restituendi alias ablatum à qua absoluti non possunt laici, nisi prius restituant, & satisfaciunt: & quod Status Ecclesiasticus horum Regnorum, tenetur in conscientia remedium querere, vt facit, & non dissimulari saluo iudicio rectius sententis, Madridi mense Decembris anno, 1596. Doct. Ioannes Gutierrez.

Esta formacion de derecho se dio por la Congregacion de las Iglesias de estos Reynos de Castilla, y Leon, y de las Islas a ellos adicentes, con su memorial a su Magestad del Rey don Felipe II. nuestro Señor, que jamra gloria ay, y a los señores del su Consejo para que lo mandassen ver, y remediar, y visto, y entendido ser conforme a iusticia, no se cobro del Estado Ecclesiastico este donatio de los millones hasta que se gano breue especial del Papa Clemente VIII. de buena memoria para ello, en que se dio licencia a la iusticia seglar de los pueblos para que pudissen hecbar sifa en la carne, y vino a los clérigos para esto millones, y que fuesen obligados a contribuir en ellos, y se cobrasse por ministros seculares como de los legos: de lo qual se agrauio el Estado Ecclesiastico ante su Magestad, y solamente se reformo en que non la cobrasen los ministros seculares de los clérigos, sino los Ecclesiasticos, compellendo les ello los Obispos por censuras. Y que la carne, y 66 vino, y otros en sauches en que se echo tambien la dicha sifa, no la pagassen los clérigos, y personas religiosas de lo que ellos, y sus familias consumiesen: contendunt tamen conductores res præd. tributi, & sifa, clericos, & personas religiosas tantum esse exemptos à præd. contributione, de la carne, vino azeite, y vinagre, que de sus confectas, y cryamcas gestan, y consumen en sus casas, y familias, y no de lo que compran para comer, beber, y consumen ellos, y sus familias, y ansi practuran de echo cobrar esta sifa dello. Sed hoc minime cauetur in d. vltim. motu propr. Clementis VIII. nec in eo similis distinctio inuenitur, sed potius generalis exemptio his verbis concessa: non tamen quo ad ea, qua pro eorum propriis, & familiarum suarum vsibus consumunt, ita vt pro illorum, & suarum familiarum vsibus præd. sint omnino immunes, & exempti, luego de todo lo que consumieren sin fraude, sed bona fide, son libres, y esemptos, aora sea comprado para ello, aora adquirido por donacion, o de colecta, o por otro titulo, pues de todo esto se mandaua antes por otro motu proprio que resere alli este postrevo, que la pagassen los clérigos, y religiosos: y aora se manda por este vltimo motu proprio generalmente, que no la paguen de lo que consumieren en sus vsos, y de sus familias: poterunt etiam suprad. maximo ex vlu esse ad alias contributiones, & sifas imponi prætenfas statui Ecclesiastico sine licentia Summi Pontificis.

Fuit etiam in d. Congregatio. Ecclesiastica supplicatum Regiæ Maiestati, que mandasse que no se repartiesset a las possessiones, y heredades de las Iglesias, y sus ministros los redditos de los censos, que los conceios de las villas, y lugares que eran de las Iglesias han tomado y cargado sobre si, para se eximir boluendo a las partes que los auian comprado en virtud del breue de las temporalidades el precio que auian pagado por ellos a su Magestad, pues se dexana bien entender, que solo se dieron las provisiones Reales de reparamientos, para que contribuyessen las hazien

hazien das de los legos, e interesados, paraboluerse a eximir, y que en las provisiones que de nuevo se librasse, assi para los lugares que fueren de las Iglesias, como de particulares, fuesse especificado de manera que no quedasse lugar del dho inconuenient, super quo, & aliis capitulis de mandato d. Congregationis nos etiam de iure informauimus dominos de Regali consilio: & tandem post aliquod longum tempus fuit prouisum, & responsum per Regem nostrum huic capitulo que no contribuyan en semejantes repartimientos, ni se cargue cosa a los bienes Ecclesiasticos de los Pedlados, o Iglesias cuyos fueren los lugares, y que en quanto a los bienes patrimoniales de los clérigos, quando occurrirre el caso se prouera iusticia, y que en el Consejo se den ordinarias para que no se reparta a los bienes patrimoniales de los clérigos: videtur namque hoc de solutione pretij exemptionis iurisdictionis concernere bonum commune omnium tam clericorum quam laicorum, & ideo nil mirum si ex bonis patrimonialibus clericorum equaliter licet laicorum soluant auctoritate etiam, & cum licentia Prælati clericorum iuxta suprad. bona tamen Ecclesiastica Prælatorum & Ecclesiarum quorum sunt vel fuerunt oppida vendita, recte iustum fuit, ne contribuant in hoc, quia ipsa nihil debent: factis namque est, vt præd. sua oppida, & iurisdictiones sibi auferantur absque eo, quod postea in exemptione ad aliorum fauorem, & utilitatem factam, vel faciendam contribuant.

SVMMARIA.

- 1 Ecclesia & clericus negotiator gabellam soluit, de lo que vendieren por via de grangeria, trato, y negociacion.
- 2 Clericus negotiator gabellam iure communi etiam soluere tenebatur & iure canonico, vt in n. 1.
- 3 Clerici negotiatores sunt vere clerici reputantur tamen pro laicis quo ad solutionem gabella, y de la aduana.
- 4 Negociatio clericis est prohibita, & dum huic se implicant eorum facultates Ecclesia non defendit a laicorum legibus, & statutis: necessarium tamen est ad hoc, quod iure canonico, sit talis negociatio prohibita, & illicita, vt in n. 6. vbi quod generaliter iure canonico est eis prohibita: requiritur tamen iure communi trina monitio, vt in n. 7. & iure Regio, vt n. 8. & in foro conscientie vbique monitio operatur quo ad alia, vt in n. 9. sed contrarium praxi est tenendum, imo quod nulla monitio requiratur, vt in n. 10. 11. 12. & 13.
- 4 Clericus negotiator gabellam debet: secus si non negocietur, licet ibam, quam vendit illicite acquisierit.
- 5 Clericus aduocans, de factio rem acquisitam ex officio aduocati vendens, vel permittans, gabellam non debet.
- 6 Negotiari dicitur, qui rem acquirit eo animo, & intentione, vt reuendendo lucrificat.
- 7 Clericus rem emens non quidem animo reuendendi, sed sui vsu causa, sed eam postea ex accidenti vendiderit, gabellam non debet, & n. 20.
- 8 Emens frumentum pro victualibus totius anni, si postea mutato proposito vendat, illud, non incidit in panam legis, vel statuti.
- 9 Obligatio ad macellum, & panam rescien-

da, si aliquid eis super sit possunt id vendere absque panam.

- 21 Negotiator non dicitur, qui emittit, vt sua necessitati succurrat, licet superfluum postea vendat.
- 22 Clericus qui rem, quam emerat, postea mutato consilio vendit, vt aliam emat: non dicitur negotiator: idem est in eo, qui rem vendit integram, & immutatam, vel qui rem sic vendit, sed hac intentione non emittit, sed ad suum vsum empiria statim sibi occurrat lucrum, vt n. 23.
- 24 Clericus fas est emere necessaria ad proprium, suorumque vsum, & vendere superflua, vel ex fructibus suorum agrorum vel ex redditibus sui beneficii, vndeunque illa habuerit, imo esto aliquid vilius emerit, non animo vendendi carius eis, licet accrescente postea pretio vendere illud carius, & lucrari, nec inde tributum aliquod debent, vt in n. 25.
- 25 Clericus vendens rem sui patrimonij, vel fructus sui beneficii non dicitur negotiator, nec tributum ex eo soluere debet.
- 27 Clericus vendens, que ad eum peruenierit ex dissoluta societate inita cum alio, aut ex quacunque alia negotiatione quam per alium exerceret, gabellam debet, & n. 74. idem est quando socius laicus clericus ea venderet, que ad negociandum emerat, n. 28.
- 29 Clerici, & Religiosi licet negotiari per alios negotia mere lucratina, tradendo pecunias sanguine, vt ipsorum loco negotietur aut inuendat societatem cum alio, aut aliis, &c. vt hic sed contra n. 30. cum seqq.
- Peccatum lethale est, clericos, vel monachos per se ipsos negotiationem mere lucratinam, qua aliquid emitur, vt innotatum carius vendatur exercere eodem n. 29. & n. 31. vbi ratio assignatur.
- 31 Qui per alium facit per se ipsum facere videtur, & numero 33.
- 32 Quod quis suo nomine exercere prohibetur, id neque per subiectam personam agere debet.
- 34 Exercens per alios artes prohibitas, non vacat omni culpa.
- 35 Negociatio per alium cum pecunia clericis distrahit animum ipsius in quampluribus, vt hic.
- 36 Licetum est clericis locare fructus beneficii, vel eos colligere, & vendere per suos familiares, & infiores.
- 37 Clericus vendens vinum suum ad grossum, vel ad minutum non dicitur negotiator, ac proinde gabellam non debet.
- 37 Clericus ex lana de redditibus sui beneficii, aut suorum gregum pannos, quos vendat per operarios, atque artifices conductos efficeret, an ex venditione præd. pannorum gabellam debeat? & num. seq.
- 39 L. 7. in illis verbis: Por y a de mercaderia, trato, y negociacion, titulo 1. lib. 9. non. Collect. Reg. intellectus, & n. 40.
- 41 Mercator ex vno actu, quis dici non valet, quia nomina verbalia requirunt frequentiam, nihilominus tamen vnica vice dicitur negotiari, vt in n. 45.
- 42 Clericus emens semel mercando ad reuendendum si reuendat, gabellam soluere tenetur, & n. 44.
- 43 Clericus, nedum mercatur, sed etiam omnis negotiatio est prohibita etiam alias licita.
- 46 Clericus emens fundum vt eum reuenderet lucrificandi causa, eumque reuendiderit, gabellam soluere tenetur.